

Norrbotrens Spelmansförbund

Medlemsbladet Nr 26, oktober 2018.

Avsändare: Norrbottens Spelmansförbund, c/o Birger Grahn, Stenudden 3A, 97594 Luleå.

Ordföranden har ordet:



Höst!

Nu gör höstmörkret sitt intåg men det finns många musikaliska ljusglimtar att glädjas åt. Jag brukar säga att hösten är grovarbetets tid när det gäller föreningslivet ute i länet.

Sommaren ser vi gärna som den tid då vi blommar ut och får spela på spelmanstämmer och träffar runt om i landet men den mesta tiden lägger vi ju faktiskt på att leta nya låtar, träna på nya repertoarer och kanske också minnas sådant vi spelat för länge sedan.

Höstens stora begivenhet får vi väl ändå säga blir PiteFolk i november. Arrangörerna har fått ihop ett toppenprogram och mer om det finns naturligtvis med här i Bladet. Ett utmärkt tillfälle att få njuta av fantastisk folkmusik och vill ni så finns alla möjligheter att buskspela.

Väl mött och spela på!

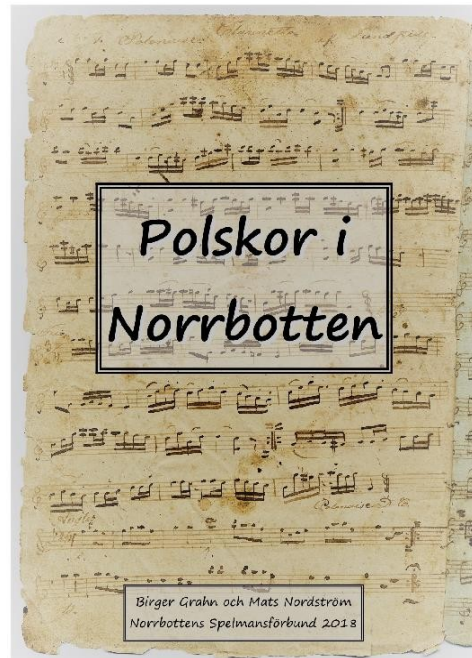
Stellan Backman

Ordf. Norrbottens Spelmansförbund

Polskor i Norrbotten.

Polske-inventeringen i Norrbotten har lett fram till ett låthäfte med inte mindre än 158 polskor, spelade av spelmän i Norrbotten, från senare delen av 1700-talet och fram till våra dagar.

Häftet presenterades vid årets spelmanstämman i Gammelstad, och säljs för 200:-



Om du inte redan skaffat häftet, kan du beställa det från kassören (birger.gran@telia.com).

Vill du ha häftet per post, tillkommer porto 80:-.

Stämman Gammelstad - och folk kom!

I informationstexterna inför årets spelmansstämma i Gammelstad skrev vi att "Vi fortsätter så länge folk vill komma och spela...", och folk kom!

Såväl spelmän som besökare var fler vid denna den 45:e spelmansstämman i Gammelstad, än vad som varit fallet under ett antal tidigare år. Möjligen kan väl det perfekta vädret ha bidragit till detta, men också programmet som bjöds var gediget.

Vid inledningskonserten i Nederluleå kyrka på fredagskvällen gav Thomas Andersson några smakprov på vad hans berättarföreläsning på lördagen skulle komma att innehålla, nämligen låtar och berättelser efter spelmanslegender i Västerbotten.



Thomas Andersson

Åhörarna fick också avnjuta ett suveränt samspel mellan kvällens konferencier Anders Hällström och Thomas.

Under den andra hälften av konserten fylldes kyrkorummet av mer eller mindre vilda tongångar framförda av den virtuosiska spelmansduon Mäsä från Finland, som framförde egna tolkningar av traditionella låtar på fiol och durspel.



Mäsä Duo

Efter konsertens slut fortsatte samvaron i Hembygds-gilletts lokal på Rutviksvägen, där olika grupper spelade till dans enligt spellista, och där övriga spelmän buskspelade i tälten på gården, eller bara umgicks, åt hamburgare etc.

Lördagen inleddes med olika workshops, däribland en välbesökt sådan där Mäsä Duo lärde ut ett par finska låtar. Noter till dessa två låtar bifogas detta medlemsblad.



Välbesökt workshop med Mäsä Duo

Andra workshops erbjöd folklig sång, balkandans och durspel.

Efter det inledande allspelet från scenen framträdde i tur och ordning: Anders Hällström och Kristina Bergström, Luleå hembygds-gilletts

spelmanslag, Danskul – dansuppvisning, Bodens spelmän, MäSä Duo, Kadrell'n från Piteå, Umebygdens spelmansgille, Herrskapsdans med dansare från Folkdansringen Övre Norrland och Gränslösa spelmän från Haparanda.

Efter dessa scenframträdanden flyttades programmet över till rundlogen, där Thomas Andersson höll sin berättarföreläsning "Legender".



Publiktillströmningen var så stor att inte alla fick plats, utan man var tvungen att stänga portarna. Thomas var i högform och åhörarna njöt och kände sig säkert en aning privilegierade som fick ta del av berättelserna och låtspelet. En riklig gåva insamlades som bidrag till den planerade minnessten efter spelmannen "Lapp-pajken", Johannes Renström i Bygdeå, som Thomas tagit initiativ till.

Som vanligt fortsatte lördagkvällen på liknande sätt som under fredagen.

Söndagens program inleddes med "Spelmansgudstjänst" i Nederluleå kyrka, där ett antal spelmän medverkade med musikaliska inslag. Efter den traditionella kyrkmarschen till stämoområdet på friluftsmuséet Hägnan, följde ett kortare scenprogram, med följande förplanerade inslag: MäSä Duo, Balkan-dansarna (dansuppvisning), Mats Nordström med fiolelev, Luleå nyckelharpor, Drottningssylt samt Mauri, Mona och Jonas från Rörström.

Till allas något förvånade förtjusning dök under förmiddagen JP Nyströms upp, och var

inställda på att spela några låtar, vilket givetvis gick att lösa genom att de förplanerade grupperna kunde göra åt sig lite grand.

Glimtar från spelträffen i Stenudden första lördagen i juni – varje år.

Årets spelträff i Stenudden utanför Avan, hos Siv och Birger, gynnades detta år av fint väder och här är några bilder från denna träff.



Rapport från Spelmans- stämman i Sorsele.

Norrbottnens Spelmansförbund var som vanligt medarrangör i Spelmansstämman i Sorsele och vi var ett glatt gäng på sex personer som avreste från Luleå fulltankade med spelglädje och en längtan efter att få återse vänner och bekanta i Sorsele.

Fredagskvällen bjöd som vanligt på spel i hembygdsgården och lokalerna var välfyllda av glada musikanter som väntat ett helt år efter att få ta del av den hemtrevliga atmosfären.



På lördag väntade ett fullspäckat program på Filadelfia med spel av både gamla och nya grupper som bjöd på allt från gamla örhängen till nyskrivet material. Ronald Hedman från Arjeplog slog publiken med häpnad med ett klassiskt stycke av Schubert.



Den sedan länge avvecklade folkmusikgruppen Arvingarna med Peter Öqvist i spetsen och även jag själv, återuppstod och spelade några låtar. Kul!

Vi var sammanlagt ca 50 spelmän som löste av varandra under dagen och vi var alla överens om att det var riktigt hög klass på underhållningen.

Senare på kvällen samlades vi på Sorsele River Hotell för middag och djuplodande samtal.

Kvällen avslutades på Hembygdsgården med spel ända in på småtimmarna.

Tack alla inblandade för ert engagemang både arrangörer och deltagare, vi kommer tillbaks!

Stellan Backman

GRATTIS!

Norrbottnens Spelmansförbund och Luleå Hembygdsgilles Spelmanslag kan stolt meddela att allas vår dragspelvirtuos Daniel Nyström spelade hem Zornmärket i Silver vid uppspelningarna i Delsbo och kan hädanefter titulera sig Riksspelman.



Daniel spelade upp låtar efter Börje Zettervall från hemtrakten Råneå på durspel.

Ett stort grattis från oss alla och bra jobbat Daniel!

Under hösten 2018:

missa inte: Pitefolk 23-24 november! (se separat sida!)

Årsmötet

Den 18 mars hölls årsmöte för Norrbottens Spelmansförbund i Gillestugan, Gammelstad. Totalt närvarade åtta personer vid mötet.

Mötet inrättade en kommitté som uppdrogs utreda möjligheterna till spel i anslutning till Jokkmokks marknad. Följande personer ingår i kommittén: Mats Nordström, Gustaf Löfgren samt Mats Blomqvist.

Ytterligare en kommitté inrättades, med avsikt att upprätta kontakt med skolor för att öka intresset för norrbottnisk spelmanstradition. Gustaf Löfgren, Stellan Backman samt Göran Matsson ingår i den sistnämnda kommittén

Mats Nordström tog upp förslag om försäljning av låthäften utgivna av Norrbottens spelmansförbund genom Västerbottens spelmansförbund. Det beslutades om att provexemplar skickas till ordförande Eva Maaherra. Totalt rör det sig om sex låthäften.

Sven Keskitalo tog upp frågan angående det av förbundet utgivna låthäfte med Alfred Johanssons material. Beslut togs om att Mats Nordström kommer till Haparanda och gör promotion för detta häfte. (Se separat kopia av artikel i Haparandabladet 1 juni 2018, där det framgår att även Bengt Martinsson och Birger Grahn deltog vid denna aktivitet.)

Styrelseposter utsågs enligt följande:

ordförande: Stellan Backman väljs på ett år

Vice ordf.: Mats Nordström kvarstår ett år

Sekreterare: Gustaf Löfgren väljs på två år

Kassör samt ordinarie ledamot: Birger Grahn, kvarstår ett år,

Bengt Martinsson, ordinarie ledamot.

Ledamöter: Sven Keskitalo, Tage Karlsson väljs på två år

Suppleanter: Tommy Carlsson och

Lena Lindberg väljs på ett år.

Revisorer: Åke Wistén och Mats Blomqvist.

Valberedning: Siv Brandén – Ordinarie och sammankallande, samt Mats Blomqvist

Inspirationsdag för kulturskolepedagoger.

Innan skolstarten i augusti bjöds kulturskolepedagogerna i Fyrkanten in till en inspirationsträff med Mia Marin som har gästat två gånger gånger tidigare.

Värd för arrangemanget var som tidigare Framnäs Folkhögskola med Dan Engman i spetsen.

Pedagogerna, ca 30 till antalet, fick ta del av Mias material och prova på lite olika låtstilar och metodiker som de förhoppningsvis kan få användning av i sitt arbete.

Även Norrbottens Spelmansförbund var inbjudna och jag fick tillfälle att berätta lite om vårt arbete och vad vi skulle kunna hjälpa till med. Jag presenterade våra utgivna nothäften och gav information om var de kan inhandlas.

En trevlig dag som gärna får ge ringar på vattnet ute i kulturskolorna.

Stellan Backman

Ordf.

Folkmusikcafé i Vidsel

Vidsels byaförening arrangerar både stort och smått och måndagen den 17 september anordnades ett folkmusikcafé där Elin Jonsson och Arvid Staaf stod för underhållningen.



Elin och Arvid

Ett tjugotal personer i alla åldrar utgjorde publik och vi bjöds på både mustiga schottisar, trolska polskor och riviga polketter. Arvid ackompanjerade Elin på både tramporgel, mungiga och fiol och det var ingen brist på entusiasmen bland publiken.

Efter uppträdandet så trakterades vi med ett dignande fikabord som gav mersmak för att återkomma till raketbyn Vidsel.

Stellan Backman

Schottislektion på Mimers Brunn

Den 13 september besökte undertecknad friskolan Mimers brunn i Vittjärv utanför Boden. Anledningen till detta besök var att eleverna i årskurs 6 skulle lära sig dansa schottis.

I ett ämnesintegrerat samarbete mellan idrott och musik skulle eleverna träna på att röra sig till musik.

Musikläraren Karin Löfgren var initiativtagare till projektet. Undertecknad var inbjuden som spelman och som representant för Norrbottens spelmansförbund.



Karin Löfgren

Hur gick det då? Efter cirka en timmes övande och nötande lyckades eleverna ta sina första turer i schottistakt. Detta till tonerna av norrbottnisk traditionsmusik. Eleverna var mycket positiva, och det var idel glada miner. Kanske har ett frö sått för återväxten inom förbundet också. Musikläraren Karin var mycket nöjd med det hela och ser gärna att det blir en uppföljning längre fram.

Gustaf Löfgren

Folkmusikcafé på Tingshuset i Boden

Tillsammans med arrangören och eventföretagaren Ewa Bäckström har undertecknad tagit initiativ till ett försök att liva upp folkmusikscenen i Boden.

Söndagen 25 november kan vi se ett första resultat av detta arbete. Då kommer det nämligen att arrangeras folkmusikcafé på Tingshuset i Boden. Inbjudna gäster är Arvid Staaf och riksspelman Elin Jonsson, samt Bodens Spelmän. Hög kvalitet på både musik och fika utlovas.

Gustaf Löfgren

Kauan odotettu - valssi

Utlärd av Mäsä duo G-stad 2018

Airi Hautamäki

Musical score for 'Kauan odotettu - valssi' in 3/4 time, key of D major. The score consists of three staves. The first staff contains the main melody. The second staff contains a bass line with notes labeled H, C, D, H. The third staff contains a final melodic phrase ending with a double bar line.

Laihian polkka

Utlärd av Mäsä duo G-stad 2018

trad. arr Antti Järvelä

Musical score for 'Laihian polkka' in 2/4 time, key of D major. The score consists of four staves. The first staff contains the main melody. The second staff contains a bass line with first and second endings. The third staff contains a final melodic phrase. The fourth staff contains a final melodic phrase ending with a double bar line and the word 'Fine'.

Pitefolk 23-24 november

Världsmusik- Studio Acusticum festival

Workshops, allspel,
ungdomsensemblar! "BUSKSPEL"/JAM



Marja Mortensson, Katarina
Barruk, Frode Fjellheim

Mipso

Malin Foxdal, Magnus
Zetterlund



Ahlberg, Ek, Roswall,
Bodén

Sousou & Maher Cissoko



Ethno on the road

Burman/Berggren

Bahaven Trin



Vaimo

Arrangörer:



Med stöd av:



www.pitefolk.se





Sommar, sol och landsbygd kan förknippas med traditionell folkmusik. Spelmännen Birger Gran, Mats Nordström, Bengt Martinsson och Sven Keskitalo håller liv i traditionen. Nu har de lanserat ett nothäfte med låtar med anknytning till Tornedalen. Foto: Lisette Olsson-Höghäll

Filar på gammal låtskatt

HAPARANDA
I dagens utbud av musikgenrer är valmöjligheterna många. Majoriteten av musik som spelas på krogar framställs på elektronisk väg.

Förr var det naturligtvis annorlunda.

Begreppet spelmän härrör från det svenska bondesamhället och var de personer som spelade musik vid olika tillställningar.

Birger Gran, Mats Nordström, Bengt Martinsson och Sven Keskitalo ingår i Norrbottens spelmansförbund.

De vill öka intresset för folkmusik och framförallt lyfta fram Norrbottens lokala musiktraditioner.

– Det här är gammal traditionsmusik som fungerar i alla sammanhang, säger Birger Gran.

Mängder med låtar inom genren folkmusik har skrivits sedan långt tillbaka, många har glömts bort men finns bevarade i ett arkiv i Stockholm. Arkivet är upprättat efter att organisationen Folkmusikkommissionen bildats 1908.

Kommissionens uppgift var att skicka ut ett utprop i hela landet där äldre låtar samt uppgifter om dessa efterfrågades.

Dammat av arkivet

Bengt Martinsson som har dykt i arkivet och för handrenskrivit noterna. Tack vare honom, Birger Gran och Mats Nordström finns nothäften utgivna av Norrbottens spelmansförbund nu till förfogande.

– Det viktigaste är att hitta låtarna så att de inte glöms bort, säger Bengt Martinsson.

Det nothäfte som är aktuellt nu och nyligen getts ut innehåller uteslutande noter som en man, tillika Tornedaling vid namn Alfred Johansson har skrivit och skickat in till Folkmusikkommissionen 1910.

Låtarna är en samling av verk som Johansson hört andra musiker spela under sin livstid. Noter som han har fått ta del av men även låtar som han tecknat ner på gehör från sin barndom och sina ungdomsår. Häf-

tet innehåller ett 40-tal låtar.

– Sådana här nothäften är som kokböcker, man kollar igenom och hittar sina favoriter. Sen ställer man tillbaka den i bokhyllan och tittar i den igen om något år, säger Bengt Martinsson.

”Traditions- musik som fungerar i alla samman- hang”

Från Pajala till Haparanda

Alfred Johansson föddes i Älvsborgs län 1860, familjen flyttade till Norrbotten Råneå 1867.

Alfred Johansson som flyttade till Haparanda 1877. Ett år senare började han att arbeta som vaktkonstapel på fängelset i

Haparanda. Senare samma år flyttade han till Pajala.

Han gifte sig med Haparandabördiga Johanna ”Nanna” Svanberg 1891, paret alternerade boende mellan Pajala, Haparanda och Eskilstuna dit familjen flyttat efter att han blivit befordrad till direktör vid kronohäktet. 1923 flyttade familjen åter till Haparanda. Alfred Johansson avled 1948. Han och hustrun ligger begravda i familjegrav i Haparanda.

Fri för tolkning

Vad vore spelmän utan sina fioler, givetvis får undertecknad höra en visa av Alfred Johansson, tolkad av spelmanskvartetten som HB träffar.

Samtliga har ägnat många år till musiken och snart infaller årets höstpunkt nämligen spelmannstämman i Gammelsåsa som arrangeras årligen helgen före midsommar.

Violinisterna är laddade inför evenemanget där de får möta andra likasinnade som uppskattar tjuvsnur i folkmusik.

– Den är fri och man behöver inte följa någon exakt, man kan spela på egen hand. En och samma kan låta olika beroende av vem som spelar den, avslutar Mats Nordström.

Lisette Olsson-Hög

lisette.olsson@haparandabladet.se

0922-280



En låtskatt, så beskrivs innehållet i nothäftet som spelmännen producerat. Låtarna har spelats i socknar i Norrbotten och Tornedalen under senare delen av 1800-talet och under tidigt 1900-tal.